

ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

A. ΚΕΙΜΕΝΟ: «*Η αρπαγή της γυναίκας του Διγενή*»

Κάτω στα ρούσια χλωμάτα και σε βράθι λιβάνι
εκεί σπέρνει ο Διγενής μετ' ώριον του ζευγαρι.
Φακήν και ρόβιν έσπερνε, ταήν του ζευγαριού του.
Πουλάκιν πήγεν κι ήκατσεν στην όσκερην τα' αλέτρου.
-«Εσύ σπέρνεις, βρε Διγενή, μα την καλή σου κλέψαν».
-«Αν την εκλέψανε εχτές, να πα' να την γυρεύω,
αν την εκλέψαν σήμερα να κάμω την σποριά μου».
-«Εγώ σου λέω, Διγενή, πως την καλή σου κλέψαν».
Και το ζευγάριν ' νέφηκε, στον σταβλον του πηγαίνει,
Παίρνει τ' αργυροκλειδία του, τον στάβλον ξεκλειδώνει.
Τους στάβλους εξεκλείδωσε, τους μαύρους ενερώτα.
Όσοι μαύροι τον είδανε αίμαν εκατουρούσαν,
όσοι τον εκαλόδανε επέσαν κι εψοφούσαν.
Ένας μαύρος, παλιόμαυρος, χίλιω χρονώ κοντιάρης
επάτηθην και ' ποκριθην του σαν κάλλιο παλικάρι.
-«Αν είν' για την κυρά καλή, εγώ να σου την φέρω,
γιατί με κρυφοτάιζε αφ' τ' ακριβό κριθάρι,
γιατί με κρυφοπότιζε μες σ' αργυρή λεγένη.
Δεσ μου τη μεσίτσα μου με λαχουρί ζωνάρι·
σφίξε μου το κεφάλι μου με συρματένια τριχα
και αέσως την κυρά καλή εγώ θα σου την εύρω»
Βαστά δίνει του μαύρου του και στα βλοϊδία φτάνει.
Ο μαύρος σιλιμούντησε, κι η κόρη γνώρισέν το.
-«Πάψε, παπά, τα γράμματα και, διάκο, τα βαγγέλια
κι ο μαύρος μου σιλιμουντρά κι ο Διγενής είν' κι ήρτε»
Κι ο μαύρος εγονάτισε κι επάνω του την πήρε.
Κι όσο να πουν, για δείτε το! Παίρνει σαράντα μιλια
κι όσο να πούνε, πιάτε το! Μήτ' ήτο μήτ' εφάνη.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Το παραπάνω τραγούδι ανήκει στον κύκλο των ακριτικών τραγουδιών. Ποια στοιχεία του απεικονίζουν τη ζωή των ακριτών, όπως τη γνωρίζουμε από την ιστορία;

15 μονάδες

2. Να εντοπίσετε τις θεματικές ενότητες του τραγουδιού και να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για την καθεμία.

20 μονάδες

3. α) Στα αφηγηματικά μέρη του τραγουδιού βρίσκουμε πολλά ρήματα σε ενεστώτα. Πώς ονομάζεται ο ενεστώτας αυτός και ποια η λειτουργία του;

β) Στο τραγούδι υπάρχουν στοιχεία εξωλογικά (εξωπραγματικά) και υπερβολές, που αποτελούν γνωρίσματα της δημοτικής ποίησης. Να δώσετε από δύο παραδείγματα μέσα από το κείμενο.

20 μονάδες

4. α) «Όσοι μαύροι τον είδανε αίμαν εκατουρούσαν, όσοι τον εκαλόδανε επέσαν κι εφοφούσαν»: Πώς ερμηνεύετε την αντιδραση των αλόγων;
β) Ποια κίνητρα ωθούν το γέρικο άλογο να αναλάβει δράση και ποιοι δεσμοί τονίζονται ιδιαίτερα;

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 25 μονάδες

copyright © 2005- 2006

5. Συνεξετάζοντας το τραγούδι μας με το παρακάτω ακριτικό «Ο γιος της χήρας», να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές ως προς το περιεχόμενο.

20 μονάδες

Ο γιος της χήρας

Χήρας υγιός εγεύεντο σε μαρμαρένια τάβλα.
χρουσά 'ταν τα πιρούνια ντου κι ολάργυρα τα πιάτα
κι η κόρ' απού τότε κερνά ασημοκουκλωμένη.
Μ' η μάναν του στη μια μεριά φτάνει ξαγκριγεμένη.
-«Γεύεσαι, γιε μου, γεύεσαι κι οι Φράγκοι σ' επλακώσαν».
-«Πρόβαλε, μάνα μου, να ιδείς πόσες χιλιάδες είναιι.
Κι αν είναιι δυο να χαίρομαι, κι αν είναιι τρεις, να πίνω
κι αν είναιι περισσότεροι, σελώσετε το μαύρο».
-«Εβγήκα, γιε μου, κι είδα τσοι, μα μετρημό δεν έχουν».
-«Σελώσετε το μαύρο μου, καλογιγλώσετε τον
και δώσ' μου μάνα, το σπαθί, τα ' αγιοκωνσταντινάτο,
να βγω, να ιδώ τον πόλεμο που κάνουνε οι Φράγκοι».
-«Μαύρε μου, γοργογόνατε κι ανεμοκυκλοπόδη,
πολλές φορές μ' εγλίτωσες από βαριές φουρτίνες.
κι α με γλιτώσεις κι απ' αυτή, θα σε μαλαματώσω.
Τα τέσσερά σου πέταλα χρουσά θα σου τα κάμω,
Τα δαχτυλίδια στη ξανθής σκάλες και χαλινάρια».
Στο έμπα χίλιους έκοψε, στο έβγα δυο χιλιάδες
Κι εις τ' άλλο στριφογύρισμα δεν ηύρηκε να κόψει,
Παρά τον Πολυτρίχηλο εις το σκαμνί 'ποκάτω.
και βάνει το χεράκι ντου την κεφαλήν ντου πιάνει.
κι ο ουρανός εσειστηκε κι η θάλασσα μουγκίστη
κι άγγελος απού τσ' ουρανούς σέρνει φωνή μεγάλη.
-«Σώνει σε μπλιό, χήρας υγιός, κι ο κόσμος θα βουλήσει
κι ο ουρανός εσειστηκε κι η θάλασσα μουγγίστη».

Ξαγκριγεμένος: εξαγριωμένος

καλογιγλώνω: εφαρμόζω τα λουριά που σφιγγουν τη σέλα ή το σαμάρι

μουγγίστη: μούγγρισε

θα βουλήσει: θα βουλιιάξει

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

copyright © 2005- 2006